

Ár 2014, föstudaginn 11. júlí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 56/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 9. apríl 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 2. apríl 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 15. apríl 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 28. apríl 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 29. apríl 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 15. maí 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 11. júlí 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 9. júlí 2007 var veðskuldabréf nr. X, að fjárhæð JPY 2.113.527 og CHF 20.928,84, gefið út af sóknaraðila til FF. Fasteignin að A, var sett að veði á 3. veðrétti til tryggingar láninu.

Þann 2. ágúst 2007 barst sóknaraðila kvittun fyrir greiðslu vegna láns nr. X. Greiddi sóknaraðili JPY 10.775 og CHF 133,12, sem sóknaraðili keypti af varnaraðila. Þann 3. september 2007 barst sóknaraðila kvittun fyrir greiðslu. Greiddi sóknaraðili JPY 12.681 og CHF 161,31, sem sóknaraðili keypti af varnaraðila.

Þann 5. nóvember 2008 var gerð breyting á greiðsluskilmálum framangreinds skuldabréfs. Í skilmálabreytingunni var lánið tilgreint upphaflega að fjárhæð kr. 2.100.000 í CHF 20.928,84 og JPY 2.113.527. Eftirstöðvar lánsins voru tilgreindar CHF 20.056,81 og JPY 2.025.463, auk áfallinna vaxta CHF 103,40 og JPY 7.069.

Á árinu 2010 greiddi sóknaraðili framangreint lán upp.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 2. apríl 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að staðfest verði að lán nr. X skv. veðskuldabréfi í erlendri mynt frá FF, útg. 9. júlí 2007 og skilmálabreytt þann 5. nóvember 2008, hafi verið ólögmaett gengislán sem beri að endurreikna með tilliti til dóma Hæstaréttar sem gengið hafa um ólögmaett veðskuldabréf í erlendri mynt.

Sóknaraðili vísar til þess að samskipti hans við FFF hafi ekki leitt til neinnar niðurstöðu um stöðu lánsins. FFF hafi neitað því að um ólögmaett lán væri að ræða. Hafi hann talið að sóknaraðili ætti engan rétt á endurgreiðslu hluta lánsins en hafi ekki rökstutt það ekki skriflega, einungis í samtölum við sóknaraðila. Sóknaraðili telur að lán þetta heyri undir dóma Hæstaréttar nr. 50/2013, 464/2012 og 600/2011 og því beri að endurreikna það og endurgreiða honum ofgreiðslur vegna lánsins. Lánið hafi verið greitt upp á árinu 2010.

Sóknaraðili vísar til þess að varnaraðili sem nú hafi tekið við eignasafni FFF hafi ekki tekið afstöðu til stöðu lánsins. Lánið hafi sóknaraðili greitt upp á árinu 2010 og sé enginn ágreiningur uppi um að fullnaðargreiðsla hafi farið fram miðað við þær forsendur sem þá hafi verið taldar liggja fyrir um gildi lána í erlendri mynt, sem síðar felldir dómur hafi breytt.

Í kjölfar athugasemda varnaraðila, dags. 16. apríl 2014 kom sóknaraðili eftirfarandi athugasemdum á framfæri.

Sóknaraðili vísar til þess að innláns-skuldbindingar FF hafi verið færðar til varnaraðila vegna ákvörðunar FME frá 21. mars 2009. Eignir FF, þ.m.t. útlán, hafi verið settar í sérstakt félag, FFF, og veðsettar varnaraðila til tryggingar innláns-skuldinni. Skuld FF við varnaraðila hafi greiðst að fullu með þeim eignum, m.a. einstaklingslánum sem vistuð hafi verið hjá FFF. Samningarnir hafi falið það í sér að skuldir einstaklinga við FFF hafi færst til starfandi viðskiptabanka.

Sóknaraðili bendir á að lán hans hafi verið veðsett varnaraðila á árinu 2009 og þar með orðið hluti af tryggingu kröfu hans á FFF. Sóknaraðili hafi greitt lánið upp á árinu 2010 til FFF hf. Þar sem lánið hafi verið hluti af tryggingu varnaraðila beri varnaraðila að endurreikna lánið þótt það hafi verið uppgreitt til FFF hf. á sínum tíma. Samningur varnaraðila og FFF hf. um uppgjör við yfirtöku útlána FF sem FFF hafi yfirtekið sé ekki opinber og þ.a.l. ekki hversu víðtæk ábyrgð varnaraðila sé. Sóknaraðili líti svo á að umrætt lán hafi með veðsetningu útlánasafns FFF til varnaraðila á árinu 2009, fallið undir skyldu varnaraðila til að endurreika og birta sóknaraðila endurreikning á láninu og endurgreiða sóknaraðila ef svo bæri undir. Vegna þessa beri ekki að vísa málinu frá úrskurðarnefndinni.

Varðandi vísan varnaraðila til 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefndina bendir sóknaraðili á að hann hafi árangurslaust reynt að fá FFF til þess að leggja fram rökstuðning fyrir því að tölulegur grundvöllur uppgreiðslu láns sóknaraðila væri réttur. Við yfirfærslu útlána FFF til varnaraðila hafi sóknaraðili ákveðið að beina kvörtun til úrskurðarnefndarinnar til að freista þess að fá niðurstöðu um réttarstöðu sína. Varnaraðili hafi í athugasemdum sínum annars vegar krafist frávísunar málsins og borið fram efnislegar ástæður fyrir því að ekki beri að endurreikna lánið. Með því hafi varnaraðili tekið bæði form- og efnislega á málinu, þannig að málið sé tækt til úrskurðar þar sem báðir aðilar hafi komið sjónarmiðum sínum á framfæri við úrskurðarnefnd.

Sóknaraðili bendir á að í skuldbreytingarskjali, dags. 5. nóvember 2008, sé tilgreint að upphaflega hafi lánið verið að fjárhæð kr. 2.100.000, en veitt í myntunum

CHF og JPY. Sóknaraðili telur að lán nr. X hafi verið ólögmætt, greitt út í íslenskum krónum og allar afborganir hafi verið í íslenskum krónum sem og uppgreiðsla lánsins árið 2010. Þá sé tekið fram í 2. tölul. skilmála skuldabréfsins að: „*Gjaldfallnar fjárhæðir umreiknast ávallt í íslenskar krónur. Ber þá að greiða dráttarvexti af skuldinni þannig reiknaðri í samræmi við 10. gr. sbr. 12. gr. vaxtalaga nr. 38/2001 með síðari breytingum. Heimilt er að reikna dráttarvexti af skuldinni allri frá því hún fellur fyrst í gjalddaga af þessum sökum.*“ Sóknaraðili telur að með þessum ákvæðum bréfsins og skuldbreytingarinnar sé ljóst að allar viðmiðanir lánsins miðist við íslenskar krónur og útreikning dráttarvaxta m.v. lög nr. 38/2001. Því hafi lánveitandi í raun verið að gengisbinda íslenskt lán.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfu sóknaraðila verði vísað frá. Til vara er þess krafist að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Kröfu sína um frávísun byggir varnaraðili í fyrsta lagi á því að hann sé ekki og hafi aldrei verið eigandi umþrætt veðskuldabréfs. Sóknaraðili hafi gefið bréfið út til FF. Líkt og fram komi í kvörtun sóknaraðila hafi sóknaraðili greitt veðskuldabréfið upp árið 2010. Þá greiðslu hafi sóknaraðili innt af hendi til FFF. Veðskuldabréfið hafi því ekki verið framselt varnaraðila.

Í öðru lagi byggir varnaraðili á því að 5. gr. samþykkt fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki standi í vegi fyrir því að krafa sóknaraðila verði tekin til efnismeðferðar. Samkvæmt hinu tilvitnaða ákvæði 5. gr. samþykktanna sé það skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því að viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki. Varnaraðili byggir á að þetta skilyrði sé ekki fyrir hendi enda hafi sóknaraðili ekki gert beina fjárkröfu á hendur varnaraðila og þar af leiðandi ekki veitt honum færi á að taka afstöðu til kröfu hans áður en hann hafi beint kvörtun til úrskurðarnefndarinnar.

Til stuðnings varakröfu sinni bendir varnaraðili á að sóknaraðili vísi kvörtun sinni til stuðnings til dóma Hæstaréttar í málum nr. 50/2013, 464/2012 og 600/2011. Varnaraðili telur þá dóma ekki eiga við í fyrirbyggjandi máli þar sem þeir dómur fjalli allir um hvernig fara eigi með með vexti í tengslum við endurreikning láns með ólögmæta gengistryggingu. Mál þetta snúist hins vegar um hvort að umþrætt veðskuldabréf sé lögmætt erlent lán eða lán með ólögmætri gengistryggingu en ekki hvernig fara eigi með endurreikning þess enda hafi það ekki verið endurreiknað.

Varnaraðili bendir á að engar röksemdir séu í kvörtun sóknaraðila fyrir því af hverju fallast eigi á að veðskuldabréf hans hafi falið í sér ólögmæta gengistryggingu. Afstaða varnaraðila sé að umþrætt veðskuldabréf sé lögmætt erlent lán og verði nú farið yfir á hverju varnaraðili byggi þá afstöðu sína.

Varnaraðili vísar til þess að í veðskuldabréfinu sé tiltekið nákvæmlega hversu há lánsfjárhæð eigi að vera í hvorri hinna erlendu mynta. Þar segi jafnframt að vextir skuli vera LIBOR-vextir en ljóst megi vera að slíkir vextir séu ekki reiknaðir á íslenskar krónur, sbr. m.a. dóm Hæstaréttar í máli nr. 471/2010. Þessi tilvísun veðskuldabréfsins til vaxtaföts sé því til LIBOR-vaxta af hinum erlendu myntum veðskuldabréfsins, þ.e. JPY og CHF. Skilmálabreyting sú sem gerð hafi verið á veðskuldabréfinu beri það einnig ótvírætt með sér að um lán í erlendum myntum sé að ræða.

Varnaraðili vísar til dómaframkvæmdar Hæstaréttar þar sem metið sé hvort lánasamningar feli í sér skuldbindingu í erlendum myntum eða gengistryggða skuldbindingu í íslenskum krónum. Af dómum Hæstaréttar í málum nr. 524/2011, 551/2011 og 552/2011 sé ljóst að sé erlend lánsfjárhæð tiltekin í lánasamningi aðila, þá teljist það skuldbinding í erlendum myntum og því lögmæt. Engu breyti um þetta mat þó lánsfjárhæð sé greidd lántaka í íslenskum krónum eða hún endurgreidd í íslenskum krónum. Varðandi það vísar varnaraðili einnig til ofangreindra dóma. Í þeim málum hafi það engu breytt við mat á lánskuldbindingu að þessu leyti að lánsfjárhæðin hafi verið greidd lántaka í íslenskum krónum, tiltekið hafi verið í lánasamningi aðila að lánsfjárhæðina hafi átt að greiða til lántaka í íslenskum krónum eða að hún hafi í raun verið endurgreidd í íslenskum krónum, enda hafi lánsfjárhæð í þeim málum verið tilgreind í erlendum myntum í lánasamningi aðila.

Varnaraðili byggir á því að við mat á því hvort um lögmætt erlent lán sé að ræða eða gengistryggða skuldbindingu í íslenskum krónum beri jafnframt að hafa í huga meginreglu íslensks réttar um frelsi manna til að bindast skuldbindingum með samningum við aðra þannig að samningar teljist gildir nema sýnt sé fram á að þeir fari í bága við ófrávíkjanlegar reglur í settum lögum. Samkvæmt efni umþrættis veðskuldabréfs hafi verið veitt lán í hinum erlendu gjaldmiðlum, þ.e. í tilteknum erlendum myntum. Leiki vart á því vafi að vilji aðila hafi við samningsgerðina staðið til þess að haga skuldbindingunni með þessum hætti.

Varnaraðili ítrekar að hann sé ekki og hafi aldrei verið kröfuhafi umþrættis veðskuldabréfs.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurreikningi skuldabréfs nr. X, útgefnu af sóknaraðila til FF.

Samkvæmt 4. tölul. ákvörðunar Fjármálaeftirlitsins um ráðstöfun eigna og skulda FF, dags. 21. mars 2009, var stofnað sérstakt hlutafélag í eigu FF sem tók við öllum eignum félagsins og jafnframt við öllum tryggingarréttindum, þ.m.t. veðréttindum, ábyrgðum og öðrum sambærilegum réttindum sem tengdust kröfum FF. Dótturfélagið yfirtók einnig skuldbindingu gagnvart F vegna yfirtöku á innstæðuskuldbindingum FF. Hið nýja dótturfélag gaf út skuldabréf til F sem endurgjald fyrir hinar yfirteknu innlánskuldbindingar skv. 1. tölul., sbr. 2. tölul. og ábyrgðist hinar yfirteknu ábyrgðir skv. 3. tölul. Allar eignir hins nýja dótturfélags FF skyldu veðsettar til tryggingar fyrir skuldabréfinu sem og hlutabréf í dótturfélaginu. Tryggja skyldi að vextir skuldabréfsins stæðu undir kostnaði og áhættu vegna þessa gjörnings og að hagsmunir veðhafans væru tryggðir með viðeigandi skilmálum í trygginga- og lánskjöllum.

Í lok árs 2013 gerði FFF upp við varnaraðila, sem eignaðist m.a. einstaklingslán FFF.

Skuldabréf sóknaraðila nr. X var greitt upp árið 2010. Skuldabréfið var skv. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins um ráðstöfun eigna og skulda FF, dags. 21. mars 2009, í eigu FFF þegar það var greitt upp. Varnaraðili eignaðist því ekki umrætt skuldabréf og hefur því aldrei átt kröfu á hendur sóknaraðila samkvæmt því, þrátt fyrir að skuld FFF við varnaraðila hafi m.a. verið tryggð með veði í umræddu skuldabréfi. Með vísan til þess er varnaraðili ekki réttur aðili máls þessa. Verður kröfum sóknaraðila á hendur honum því hafnað.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, á hendur varnaraðila, F, er hafnað.

Reykjavík, 11. júlí 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marellsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason